

ስርዓት ወያነ ኣብ ልዕሊ ስደተኛታት ኤርትራ ዘውረዶ ገበን ዘቃለዐት ደብዳቤ
ጌታቸው ረዳ (ኢትዮ ሰማይ)

ጥሪ 15/ 2011 ዓ.ም

እዛ ሰነድ እዚኣ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ኣብ ትግራይ ዝወርዶም ዝነበረ ግፍዒን (ማዕሰርቲን መግረፍቲን) ፤ ከምኡ'ውን ብሽሞም ዝውሃብ ዝነበረ ረዲኤት ብሓደ ሓደ ሰበ ስልጣን ምምሕዳር ስደተኛታት ብከመይ ይስረቕ ከምዝነበረ ዘቃልዕ ሰነድ ምስጢሩ ካብ ዝፈልጡ መንነቶም ክግለጽ ዘይደለዩ ሠራሕተኛታት ንናይ'ቲ ትካል መራሒ “ዲሬክተር” ቤት/ጽሕፈት ብሚስጢር ዝላኡኹዎ ደብዳቤን ብቅዳሕ ድማ ን ጠ/ሚኒስትር ቤት/ጽት ዝተልኡኹት ካብ ኣምሓርኛ ናብ ትግርኛ ዝተርጎምኩዎ እያ።

ካብ ኣምሓርኛ ናብ ትግርኛ ዝተርጎመኩዎ ትርጉም ሙሉእ ዘይኮነስ፤ ኣብ ልዕሊ እቲ ትካል ዝቐረበ ናይ ስርቅን ካልእ ገበንን ሰፊሕ ዝርዝር ስለዘለዎ ንዑኡ ገዲፈ ጥራሕ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝወረደ ግፍዒን ንስደተኛታት ተባሂሉ ካብ IGAD, UNHCR, WFP ዝዋሃብ ዝነበረ ንዋታዊን (ፋይናንስን) ዝዋሃብ ዝነበረ ሓገዝ ሓደ-ሓደ ሰበስልጣን ጉዳይ ሱዳዳትን ሰብ ስልጣን ሃገራዊ ደሕንነትን ብኸመይ ይሰርቁዎን ብሽሞ ስደተኛታት ብኸመይ ዝበለ “ቅጥፊታዊ ጥበብ” ንረብሓ ስድሮኦም ንቃሕ ዝበሎም ሰባትን ትካላትን የውዑሉዎ ከምዝነበሩ ዝርዝሩ ብዙሕ ስለዝሸፍን “ጥራሕ ንኤርትራውያን ስደተኛታት ዝዘተዮ ሰነድ” ጥራሕ ዝምልከት እየ ተርጊመ ኣቕሪበልኩም ዘለኹ።

እዚ ሰነድ እዚ ዝላኡኹለይ ካብ ናይ ቀረባ ማሓዳይ ክኾን ከሎ - ናይ ኣምሓርኛ ትርጉሙ ዝተለጠፎ ድማ “ኢትዮጵያን ቲንክ ታንክ ግሩፕ” ኣብ ዝብል ብስዩም ተሾመ ዝውነን መርበብ ሓበሬታ እዩ። ከይ ሓበርኩኹም ክሓልፎ ዘይደልዩ ነገር ኣብ'ዚ ዘይኣቕረብኩዎ ሰነድ ናይ ህዝቢ ደህንነትን ስደተኛታትን ጉዳይ ላዕለዎት ሰብ ስልጣን ኣብ'ዚ ገበን እዚ ኣእዳዎም ኣእቲዮም እዮም ዝባሃሉ ከም እኒ ኢሳያስ ወ/ግዮርጊስ፤ጌታቸው አሰፋን ካልኣት ፉሉጣት ሰብ ስልጣንን ኣብ'ቲ ሰነድ ከምዝተገልጹ ክሕብር እፈቱ። ብዝኾነ ጥራሕ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝምልከት ንርኣይ።

እታ ምስጢራዊት ደብዳቤ ናብ'ቲ ናይ'ታ ትካል ዋና ‘ዲሬክተር’ ዝተልኡኹትሉ ዕለት ወርሒ ጥቅመቲ ዕለት 10/2010 ዓ.ም (ኢትዮ ዘመን) እያ። እንተኾነ ግና በቲ'ጊዜ እቲ ከምዚ ናይ ሎሚ እቲ ለውጢ ተሪር ኣጭዋዳ ስለዘይነበሮ ብሰበ ስልጣን ወያነ ተጻቂጡ እቲ ሰነድ

ተዓጽዖ ስለዝነበረ ፤ ሎሚ እቲ ሰነድ ነዚ ሕዚ ዘሎ ምምሕዳር ከም ብሓዲሽ እዩ ቀሪቡሉ ዝብል ግምት ኣለኒ።

ሰናይ ንባብ ይግበረልኩም፡- ጌታቸው ረዳ (ኢትኦ ሰማይ)

ናይ ሰብ ስልጣን ምምሕዳር ጉዳይ ስደተኛታት ጉድ ተቓሊዑ !

ውሽጠ ምስጢሩ ካብ ዝፈልጡ ሰባት ዝተልኣኹ ደብዳቤ!

ወርሒ- ጥቅምቲ -ዕለት - 10 ፤ 2010 ዓ.ም

ን፡- _____

አዲስ አበባ

ናይ'ዛ ደብዳቤ ቀንዲ ውራይ፡-

ቅድሚ እዚ ኣብ ዝተካል እዚ ዝተፈጸመን ሕዚ'ውን ዝፍጸም ዘሎ ስርቂ ተጻርዖ ስጉምቱ ክውሰድ ንሓትት። እዚ'ውን ካብቶም “ኣብ ውሽጢ ምምሕዳር ሃገራዊ ስለያን ድሕንነትን” ምሕደራ ዘካይዶም ጨንፈራት ውሽቲ “ክፍሊ ምምሕዳር ጉዳይ ስደተኛታት” ሓደ እዩ። እዚ ትካል እዚ ድማ ካብ ጎረባብቲ ሃገራት ናብ ሃገርና ኢትዮጵያ ዝሰደዱ ስደተኛታት እንዳተቐበለ ዝእንግድ ትካል እዩ።

ትካልና ዓመት ካብ ዓመት ንዘካናውዮም ንጥፈታት ንምክያድ ዝጥቀሙ ባጀት ካብ UNHCR, WFP IGAD ፤ ካብ ኤምባሲታትን ከምኡ'ውን ካብ ዓለምለኸ ግብረሰሰናይ ትካላትን ዝዋሃቡ ትካቦ እዩ። እዚ ርጥባን እዚ ድማ ናብራ ስደተኛታት ንምምሕያሽ ኣብ ማዓሉኡ ክውዕል እዩ ቀንዲ ናይቲ ረዲኤት ዕላማ ነይሩ። ኮይኑ ግና ንዝሓለፉ 10 ዓመታት ንስደተኛታት ነብራ ክማሓየሹሉ ተባሂሉ ዝውሃብ ዝነበረ ‘ባጀት’ እቶም ላዕለዎት ሰብስልጣን ‘ሃገራዊ ድሕንነትን ስለያን’ ምስቶም ‘ላዕለዎት ምምሕዳር ስደተኛታት ሓለፍቲ’ ዝነበሩን ሕዚ'ውን ኣብ ክልቲኡ ትካል ኣብ መምራሕ ዘለው ላዕለዎት ሰብ ስልጣን፤ ነቶም ስደተኛታት ተባሂሉ ዝተሰልዐ ባጀት እንዳሰረቐ መዝቢረሞ እዩም (ዓዕንዮም/ጓሕኚሒሞ እዮም።)

ናይ'ዚ ሳዕብዮኑ ድማ ስደተኛታት ክረኽቡዎ ዝግባእ እንክብካቤ/ሓገዝ/ ክይረኽቡ ካብ ምግባሩ ሓሊፉ ፤ ሃገርና ብሽም ስደተኛታት እትረኽቦ ናይ ወጻእ ሸርፊ'ውን በዘም ሰረቐቲ ዚኣም ይምንተፍ ኣሎ ማለት እዩ። ስለዚ ብሽም ስደተኛታት ዝርከብ ሓገዝ ዝላዓለ ምንተፋ

ይካየድ ስለዘሎ ፡ እዚ ዓይኒ ዘውጻኦ ሰበ ስልጣን ዝሰርቁዎ ዘለው ስርቂ ምስ'ቲ ሕዚ ተቃላቂሉ ዘሎ ሓዲሽ ለውጢ 'እዝኒ እንተዳኦ ተዋሂቡዎ' እዞም ሰረቕቲ እዚኦም ናብ ሕጊ ክቐርቡ እዮም ዝብል ብወገን ሰራሕተኛታት ተስፋ ተገይሩሉ እንተነበረ'ውን፤ ሕዚ'ውን ነቲ ስርቂ ንክቐጽል ብዝመስል መልክዑ እቶም ቀንዲ ሰረቕቲን ተሓጋገዝቶምን ሓዲሽ ውዛዕ ስልጣን (ክሰርቁሉ ኣብ ዝጥዕምም ሓዲሽ ምደባ/ስርዒት) ይዋሃቦም ስለ እንርእይ ዘለና ተስፋ ዝገበርናሉ ትጽቢትና ዝጸምሎዎ ይመስል።

ስለዝኾነ'ውን ቀንዲ ዝባሃሉ ዘስተውዓልናሎም ናይ ስርቂ መሳኹቲ ኣብ ታሕቲ 'ሓደ ብሓደ' ስለእንዝዘርም እዚ ዝምልከቶ ትካል እቲ ጉዳይ ሁጹጽ ጠመተ ገይሩሉ ሱጉምቲ ክወስድ ንሓትት፡ ተስፋ'ውን ንገብር። ሓጹጽ ስጉምቲ ዘይውሰድ እንተዳኦ ኩይኑ ግና እቲ ኣብ ኢድና ዘሎ ማስረጃ 'ብጨቡጥ ሰነድ' ደጊፍና ሙሉእ ህዝቢ ሃገርና ንክፈልጦ ምእንታን ኣብ 'ሀገር ውሽጢ ዘለውን ንኣብ ወጻእ ኣብ ሙሉእ ዓለም ንዘለው ሚዲያታት ከምእንዝርግሑ ብጋንኡ ነታሓሰሱ ኣለና'። እዚ ምስ እንገብር ሃገርና ኣብ ልዕሊ ስደተኛታት ዝነበራ ምስጉን ሽም ስለዝጥቐር ኩብር ናይ ትካልና ዋና መራሒ (ዋና ዲሬክተር) ሁጹጽ ጠመተ ብምግባር ኣብ ናይ'ቲ ትካል ኣብ'ቲ ምምሕዳር ስደተኛታት ጨንፈራት ቀንዲ መምርሒ "ሱር ነቀል" ሪፎርም ተገይሩ ገምጋም ኣፋጻጽማ ስራሕ ተገይሩ ገበኛታት ብሕጊ ምእንታን ክጥየቑ፤ እቶም ነጥቢታት እነሆ ኣብ'ዚ ታሕቲ 'ሓደ ብሓደ' ኣቕሪብናዮም ስለዘለና ክቡርነቶም ይመልከቱዎም እነሆ።

1) ንስደተኛታት ዝተልኦኹ ናይ ገንዘብ ረዲኤትን ካልኣት ሓገዛት ዝፍጸም ሌብነት፤

ንስደተኛታት ዝውዕል ንምግብን ንካልእ ሓገዝን ወጻኢ ዝሕግዝ ካብ /World Food Program/ ዝሰላዕ በጀት ንዝሓለፉ ልዕሊ 13 ዓመታት ኦዲት ተገይሩ ዘይፈልጥን እቶም ለጋሳት ትካላት ገንዘብ ምሃብ ጥራሕ ተዘይኮይኑ ኣበይ ከምዝዋዕለ ዘይሓቱ እዮም። እዚ'ውን እቲ ትካል "ቤት ጽሕፈት ትካል ስለያን ደሕንንትን" ስለዘካይዶ ብፍርሒ ዝዛረቦ ስለዘየለ፤ ብብ ዓመቱ ልዕሊ 35 ሚሊዮን ብር ነዚ ቤት ጽ/ት እቲ ዝዋሃብ መሻርፍ ባጀት እዩ እንዳተብሃለ ብብኡዎኑ ብውልቀሰባት ብዝተኸፍተ "ኣካውንት" ይኣቱ ከምዝነበረ ምስተፈልጠ፡ እቲ ጉዳይ ሓደገኛን ካብ ሕጊ ወጻእ ሙኻኑ ዝፈለጡ ተገደስቲ ሓደ ሃደ ሰራሕተኛታት 'ዒም - ዒም' (ትሒም-ትሒም) ምባል ምስጀመሩ፡ ንዝሓለፉ (4) ኣርባዕተ ዓመታት ግና ናይ "መንግስቲ ኣካውንት" እዩ እንዳተብሃለ 'ብውልቀሰባት ዝታሓዝ ዝነበረ ኣካውንት' ንውልቀሰባት ይኣቱ ከምዝነበረ ማስረጃ ኣሎ። እቲ ማስረጃ' እውን ኣብ ኢድ ናይ'ቲ ትካል ፋይናንስን ኣቕሑት ግዝኢትን ዋና ቤት ጽ/ት ሓላፊት ኮይነን ዝምርሖኦ ዘለዎ ሓላል (ወረጃ) ወ/ሮ እየሩሳሌም ቸርነት ይርከብ እዩ።

ብብዓመቱ ምስ ዝተፈላለዩ ንስደተኛታት ኣገልግሎት ምስ ዝህቡ ዓለም ለኻዊን ኮኑ ኣብ ውሽጢ ሃገር ዘለው ትካላት ናይ ሰለስተዊ (tripartite/ሶስትዮሽ) ውዕል ብምፍራም

ምስዝተፈላለዩ ትካላት እንዳተዛራረቡ ካብ'ቲ ንረዲኤት ዝተመደበ በጀት ካብ ዝግባእም ንላዕሊ ነቶም ሓለፍቲ ዝላዓለ ገንዘብ ዝኸፈሎም ከምዘለው ማስረጃ ኣሎ። ንኡብነት ካብዘም ተጠቀምቲ እዚኣቶም በቲ ዋና ቤት/ጽት (ስለላን ደህንነትን) ቀጢን ትዕዛዝ ምስ ስደተኛታት ፕሮግራም ስራሕቲ ምንም ዓይነት ርክብን ልምድን ዘይብሉ “ማህበረ ረድኤት ትግራይ” ዝተብሃለ ትካል ኣብ “ዶሎ ኣዶ” ስደተኛታት ፕሮግራም ተመዲቡ ክሳተፍ ብምግባር ብ ኤ.አ በ2017 ካብ UNHCR 87 ሚሊዮን ብር ከምወን በ2018 ካብ UNHCR 64 ሚሊዮን 984 ሺሕ 563 ብር 88 ሳንቲም ተሰሊዑሉ ሰፍ ዘይብል ናይ ምዝበራ/ ስራሕ ስረቂ/ ይግበር ኣሎ። በቲ ሸም ትካል እቲ ገንዘብ ዝእክቡዎ/ዝርከቡዎ/ ድማ ናይ”ቲ ስራሕ መካየዲ **አቶ ተክለወይኒ አበፋ** እዮም።

ብተወሳኺ ናይ UNHCR ናይ ሎጂስቲክስ ሥራሕቲ ዝውግነሉ AHA ዝተብሃለ ትካል ብምምስራት ናይ'ቲ ትካል ሓለፍቲ ናይ ቦርድ ኣባል ገይሮም ነቲ ትካል ብብዓመቱ ዝላዓለ በጀት ክስላዓሉ ብምግባር ዝላዓለ ሃብቲ እንዳተመዘመዘ የጉሕጓሕ (ይስረጃ) ኣሎ።

እቲ ስርቂ ይቕጽል። ካብ'ቶም ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ትካላት ካሊእ ትካል ድማ ብ “ኮበለይ” እትፍለጥ ‘ሳን’ ዘለዎ **እርቲስት ትርሃስ ታረቀ** እተብሃለት ኣርቲስት “ASDPO” ዝተብሃለ ምንም ልምዲ ዘይብሉ ናይ ስደተኛታት ትካል ዋና መካየዲት ስራሕ ኮይና ኣብ ሞያሌ ተዓቂቦም ዝርከቡ ናይ ኬኒያ ስደተኛታት ክርድኡ ብዝብል ብሚሊዮን ዝቕጽር ገንዘብ ብ UNHCR ክስላዓሉ ብምግባር ድሕሪ እዋን ግን ዝላዓለ ናይ ገንዘብ ስርቂ ከምዝተግበረ ባጀት ዝምድብ ኣካል ባዕሉ UNHCR እቲ ጉዳይ ስለዝተዓዘበ በጀት ኣይህብን ኢሉ ስለዝኸልከለ እቲ ባጀት ንክፍቀድ ክሲን ታህዲድን (ምፍርራሕ) ክግብር እንተተፈተነውን ክሳብ ሕዚ እቲ ጉዳይ ማዕለቢ እንተይተገበረሉ ከምኣይሉ ኣሎ። እቶም ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ትካላት ንመርኣያ ዝተጠቐሱ እምበር ስርቂ ዝካየዱሎም ቡዙሓት ትካላት/ጨንፈራት ሎሚ እውን ኣብ ስርቂ ዝርከቡ ኣለው።

ኣብ'ቲ ዋና ቤት/ጽት ዝነበሩ ሓለፍቲ ኮኑ ኣብ ጉዳይ ስደተኛታት ምምሕዳር ሓለፍቲ ዝነበሩ ሕዚውን ዘለው ኣብ ዝላዕለ ናይ ንብረት ስርቂ ዝተሰርዑ ሌያቡ እንትኾኑ ብሕልፊ ብንብረትነት ተይተመዘገበ ልዕሊ ፍርቂ ሚሊዮን ብር ዘውጽኡ ጄኔራተራት ንክግዝኡ ትዕዛዝ ብምሃብ ምስተገዘእ ኣብ ገዛውቶም (ኣብ ቤቶም) ንኸካዘን ገይሮም እዮም። እዚኣቶም እውን ዶ/ር ሃሽም ቶሬቅ፣ አቶ ይሳያስ ወ/ጊወርጊስ፣ አቶ ዘይኑ ጀማልን ካልኣትን ነተን ዝተኸዘና ጄኔራተር ነዳጅ የድልዮን እዩ ብምባል በጀት ሰሊዖም ብዘይ ኣግባብ ንውልቀ ጥቕምም የውዕሉዎ ኣለው። (ስረዝን መድመቂ ቀለምን ብተርጓሚ ዝተወሰኸ)

ብብዓመቱ UNHCR ንስደተኛታት ዝውዕል ናይ ሪፈራል ሕክምና ኣገልግሎት ዝምድብ ባጀት ናይ'ቲ ትካል ሠራሕተኛታት ንዘይኮኑ ዝላዓለ ወጪ ዝሓትት ናይ ሕክምና ኣገልግሎት በጀት ብምፍቃድ ካብ ሕጊ ወጻእ ሕክምና ክዋሃቡ ብምግባር ብሸም ስደተኛታት ስደተኛታት ዘይኮኑ ብዝተፈላለዩ መንገዲ ናይቶም ኣብትሕቲ ትካል ስደተኛታት አጽሊሎም ዘለው ስደተኛታት አስማት ‘ሰሪቕም’ እንደተመዘገቡ ሕክምና ክረኽቡ ብምግባር ንግለሰባት መጥቀሚ ኮይኑ እዩ።

ንኡብነት ስድራ ሓለፍቲ ዝኾኑን ደቆምን ብሽም ስደተኛታት ኣብ ሃገር ዝርከቡ ሆስፒታላት ኮነ ኣብ ወጻእ ሃገር ከይዶም ሕክምና ክረኽቡ ተገይሩ እዩ። ኣብ'ቲ ትካል ውሽጢ “የፕሮቴክሽን መምሪያ” ዝባሃል ቤት ጽ/ት ሓላፊ ዝኾነ ኣቶ እስጢፋኖስ ገ/መድህን ባዓልቲገዛኡ (ሰባይቱ) ቆልዓ ኣብዘወለደትሉ ኣዋን በስም ስደተኛ ተመዝጊባ (ከምስደተኛ ኮይና) ኣብ ዝኸበረ ናይ ውልቀ ወነንቲ ሆስፒታል ከይዳ ክትሓርስ ተገይሩ እዩ። ዝርዝር ጉዳዮታቱ ብዝምልከት ዶ/ር ኣለምብርሃኔ በርሄ ፤ ዶ/ር ጎይቶም ኣደም ኑር ዝተብሃሉ እቲ ትካል ሕክምና ብሓለፍነት ዘካይዱዎ እንትኾኑ፤ ናይ ስራሕቲ ሪፈራል ዘካይዱ ሰራሕተኛ ድማ ኣቶ ጉብርሃና ለገሰ ዝተብሃሉ ዝርዝር ማሰሪጃ ስለዘለዎም እዚ ብዝምልከት ዝኾነ ሕቶን መልስን ብዝርዝር ከረድኡ ይኸእሉ እዮም።

2) ተሸከርካሪ ብዝምልከት፤ (ክፍሊ መጓዳዚያ ብዝምልከት)

ኣብ ትሕቲ ስደተኛታት ሕቡራት መንግስታት ዘሎ ናይ ስደተኛታት ጉዳይ ኮሚሽን UNHCR /United Nation High Comissioner For Refugees/ ንስደተኛታት መገልገሊ/መማላሊሲ/ ንክኹና ተባሂሉን ዝተፈላለዩ መኻይን ነቲ ትካል ይህብ እዩ። ካብ “UNHCR ንስደተኛታት መገልገልቲ ተባሂሉን ካብ'ተን ዝዋሃባ መኻይን 60% ንላዕሊ ኣቲ ‘ሃገራዊ ስለያን ድሕንነት’ ኣገልግሎት ቤት/ት ብኢደ ወረዳኡ እዩ ዝወስደን። እተን ዝተወሰዳ መኻይን ንስለያን ድሕንነት ቤት ጽ/ት ኣገልግሎት እየን ዘገልግላ ይባሃል እምበር ‘እተን መኻይን ናበይ ከምዝኣትዎ ኣበይ ከምዘለዎ ኣይፍለጥን። እዚ ከይኣክል ንጨንፈራት ጣቢያ ምምሕዳር ስደተኛታት ተባሂሉን ዝተመደባ መኻይን እውን ብትዕዛዝ ላዕለዎት ሓለፍቲ ንውልቁ መጥቀሚን ንመንነቶም ንዘይፍለጡ ውልቀሰባት ክዋሃባ ይግበር እዩ።

ንምሳሌ በ2007 ዓ.ም ካብ ሸሬ ንዓዲ ሓሩሽ ኤርትራውያን ስደተኛታት መዕቆቢ ተባሂሉ ዝተመደበት ቁጽሪ ሰሌዳ የ.ተ.መ 965 ዝተመዝገበት ‘ሎንግ ቤዝ ሃርድ ቶፕ’ መኪና በቲ እዋንቲ ሒዝዎ ዝነበረ ዘዋሪ ንጎንደር ሒዝካያ ኪድ ተባሂሉ ንሓደ ዘይተፈልጠ ሰብ ኣረኪቡዎ ከምዝመጽእ በቲ እውዋን እቲ ኣብ ሸረ ናይ ኤርትራ ስደተኛታት ጉዳይ ሓላፊ ዝነበረ ሎሚ ኣብ ዋና መ/ቤት ብሓላፊነት ተመዲቡ ዝርከብ ብኣቶ ገ/ሊባኖስ በርሄ ትዕዛዝ ዝተፈጸመ እዩ። እታ መኪና ናበይ ከምዝኣተወት ኣይፍለጥን። ቡዙሓት መኻይን እውን ዝተሸጣ ብሚሊዮን ዝቐጸር ገንዘብ ኣብ ናይ ውልቀ ሰባት ኣካውንት ዝኣቱ እንትኾን እቲ መሸጣ ዘካይድዎ ሰባት ድማ እቲ ናይ ጉዳያት ትራንስፖርት ሓላፊ ዝኾነ ኣቶ በረኸትን ምስኡ ድማ ጉዳያት ትራንስፖርት ምጽጋን ክፍሊ ሓላፊ ዝኾነ ኣቶ ፍስሃ ዝባሃሉ ሓለፍቲ እዮም።

3) ሕገ-ብዝሃረር መንገዲ ኤርትራውያን ስደተኛታት ናብ ኣውሮፓን ኣሜሪካን ምልኣኽ ብዝምልከት።

መብዛሕቶም ኤርትራውያን ስደተኛታት ናብ ኢትዮጵያ ዝኣትው ናብ ሳልሳይ ሃገር ክኸዱ እዮ ድልየቶም። እዚ ድማ ብሕጋዊን ሕገ ብዝሃረር መንገዲ እዩ እቲ ምስግጋር ዝካየድ ዘሎ። እቲ ሕጋዊ መንገዲ ምምሕዳር ስደተኛታት ጉዳይ ምስ UNHCR ኮይኖም እቶም ሱደዳዳት ከከም ጉዳያቶም /Case/ እንዳተፈተሽ ናብ ሳልሳይ ሃገር ተሳጋሪም እግሪ ንክተኸሉ

ብምልክቶ “ሪሴትልመንት/Resettlement/” ዝቐበሎም ሃገር እንዳደለየ እዩ ዝልእኮም። ይኹን እምበር እዚ ሕጋዊ መንገዲ (ፕሮሰስ) ብዝጸረረ መንገዲ ሕጋዊያን ስደተኛታት ከወይኖም ናብ እቲ ዝቐበሎም ሃገር ክሳገሩ ዝግባእም ሕጋዊያን ስደተኛታት ክጓተቱ ወይ ድማ ፈጺሞም ከይኸዱ ብምግባር የታኣጓጉሉዎም። እዚ ዝገብሩዎ ምኽንያት ድማ እቲ “ዳታ ቤዝ” (ሕጋዊ ስም ዝርዝርን ታሪኽን ዝሓዘ ሰነድ” ኣብ’ቲ ኮምፕዩተር እንዳተናኸፉ (ቴመፐር ብምግባር) ብኢደ-ወረዳኦም እንዳማዓራሪዩ ኣብ ዝሓለፉ 8 ዓመታት ውሽጢ ካብ ሓደ ስደተኛ ክሳብ 2 ምኡቲ ሽሕ ብር እንዳሓተቱ ሕገ ስደተኛታት ዝጸረር ናይ ቅጥፊት ተግባራት ክፍጽሙ ጸኒሖም እዮም።

በ2010 ዓ.ም ናይ ኦዲስ ኣበባ ፖሊስ ኮሚሽን ቤት ጽ.ት እቲ ጉዳይ ምስ ሰምዖ ነቲ ቀንዲ ተዋሳኢይን መታሓባበሪ ፖሊስ ቅጥፊት ዝነበረ ብኤርትራዊ ዜግነት ኣብ መዝገብ ስደተኛታት ዝተመዝገበ ኣቶ ኢሳይስ ዝተብሃለ ኣብ ትሕቲ ቀይዲ ምስኣተወ፡ ኣብ’ቲ ቅጥፊት ስራሕቲ ዝተሳተፉ ድማ ክልተ (2) ናይ’ቲ ትካል ሰራሕተኛታት ዝኾኑ ኣቶ ኣብርሀም ከምኡ’ውን ኣቶ ሚካኤል ዝባሃሉ ኣብ ትሕቲ ቀይዲ ኣውዲሉዎም ነይሩ። ከወይኦ ግና ነቲ ቅጥፊት ክንደየናይ ስር ከምዝሰደደ ንምጽራይ ብዝብል ነቲ ትካል ምትሕግጋዝ ክገብር ምስተሓተተ፡ እቲ ምርመራ መንገዱ ክስሕት ምእንታን ኮነ ተባሂሉ ነቶም ዝሕተቱ ምርመራዊ ሕቶታት ቁኑዕ ሓበሬታ ክንድምሃብ ዝተማዘበሉ (ዝተዛበዑ) ስጂታት (ማስረጃ) ብምሃብ ኣብ’ቲ ጉዳይ ዝላዕለ ኢድ ዝነበሮም ኣብ’ዚ ሕዚ ሰዓት ብምክትል ዳይሬክተርነት ኮይኖም ዝሰርሑ ዘለው ኣቶ እዩብ ኣወቅ ዝባሃሉን ከምኡ’ውን ናይ ሕግን ከለላን (ፕሮቴክሽን) መመርሒ ሓላፊ ዝኾኑ ኣቶ እስጢፋኖስ ገ/መድህንን ዝባሃሉን ምስ ተሓባበርቶም ከወይኖም ኣብ IOM ዝተብሃለ ናይ ፍልሰት (ስደተኛታት) ትካል ቤት’ጽ/ት ውሽጢ ዝሰርሑ ኣቶ ኣሸናፊ ተፈራን ኣቶ ምሕረተኣብ ቅሩብ ዝተብሃሉ ናይቲ ቁጥሚ ስራሕቲ ተጠቀምቲ ዝኾኑ እዞም ዝተጠቐሱ ሰባት ኩሎም ብገበኛም ከይሕተቱ ምእንታን ቁኑዕን ሓበሬታ ክህቡ ስለዘይተደለየ ፤ እቲ ‘ፖሊስ መርማሪ’ እቶም ዝድለዩ ቀንዲ ተዋሳኢቲ ከይቃልዑ ዝግበር ዘሎ ጉልባባት ስለዝተረዳኦ፡ ነቶም ኣብ ቱሑት ሱታፌ ኢድ ዝነበሮም ሰባት ኣብ ቀይዲ ኣእቲኻ ኣብ ቤት ማእሰርቲ ንክበልዩ ምግባር ብኣንጻሩ ግን ነቶም ቀንዲ ተዋሳኢቲ ዘይምትንካፍ ድማ ዘይፍትሓዊ እዩ ኢሉ ኣብ መደምደምታ ስለዝበጸሑ እቶም ኣብ ቀይዲ ዝነበሩ ንኡሳት ተዋሳኢቲ ካብ ቤት ማእሰርቲ ፈቲሑ እቲ ክሲ ክዕጾ ውሳኔ ኣሕለፈ። እዚ ጉዳይ እዚ ዝሓዘ መዝገብ (ፋይል) ኣብ ቤት’ጽ/ት ኦዲስ ኣበባ ፖሊስ ኮሚሽን ሕዚ’ውን ተሰኒዖ ይርከብ እዩ።

4) ኣቋጻጽራ (ሃዩሪንግ ፕራክቲስ) (ምደባ) ሠራተኛታት ብዝምለከት፤

እቲ ትካል ኣግባብ ስርዓትን ዝውውርን ሰራሕተኛታት ብከመይ ክፍጸም ከምዘለዎ ዝተውሃበ ሕጋዊ መምርሒ ይሃሉዎ እምበር ካብ ሕገ ወጻእ ኣብ ኣብ ካልእ ሚኒስትሪ ስራሕተኛታት ኮይኖም ዝሰርሑ ዝነበሩ ዳኣር ብጡሮታ ዝተገለሉ ሰባት ናብ’ቲ ትካል እንዳቆጸሮም ሙሉእ ደምዝ እንዳሃበ ክሳብ ምክትል “መምሪያ ሃላፊ” ዝኣክል ስልጣን ዝተውሃቦም ጡሮታ ዝወጹ ግን ኣብ’ቲ ትካል ክሰርሑ ዝተገብረ ሕገ ዝጣሐስ ኣድሉዎ ተገይሩ እዩ። ንኣብነት ኮ/ል ገነት ገ/እግዜብሄር ዝተብሃለት **ብኣቶ ጌታቸው ኣሰፋን** ብኣቶ **ኢይሳይስ ወ/ጊወርጊስን** (ክልቲኦም ናይ ኢትዮጵያ ስለያን ድሕንነትን ሓላፊን ምክትል ሓላፊን ላዕለዎት ሰብ ስልጣን እዮም)

ትዕዛዝ ክትቁጸር ብምግባር ኣብ'ዚ ሰዓት እዚ 'ምምሕዳር ሰራሕተኛን ንብረትን ቤት/ጽ/ት' ዋና ሓላፊት ከይና ትርከብ።

ካብ'ኡ ሓሊፉ እቲ ትካል ዘይፈልጦም ሰራሕተኛታት 'ከምዝተቐጸሩ' ኣምሲሎም ኣብ ሰራሕ ዘየለው ሰባት ናይ ሕሶት ስም ኣብ መውሃቢ ደምዝ (ፔሮል) እንዳመዘገቡ ደምወዝ ይኸፈል ከምዘሎ ብምግባር ስርቂ ይፍጸም ከምዘሎ ብማስረጃ ዝተፈልጠ እዩ። ንምሳሌ ኣብ ጋምቤላ 'ትካል ስደተኛታት መታሓባቦሪ ቤት ጽ/ቤት' 08 (ሸምንተ) ዘየለው ናይ IT (ኣይ ቲ) ቴክኒሻናት ናይ ሃሶት ኣስማት መዝጊቦም ንሕድሕዶም '20 ሽ ብር' ንወርሒ ደምወዝ ከምዝኸፈሎም ብምምሳል ወጻኢ ይግበር ኣሎ (ይስረቕ ኣሎ)።

እቶም ናይ ጋምቤላ ኣታሓበበርቲ ቤት/ጽ/ት ሓለፍቲ እቲ ጉዳይ የለናሉ ኢሎም ብሓለፊነት ንክይሕተቱ ንላዕለዎት ሰብ ስልጣን 'ኣቤት' እንተበሉ'ውን ሰማዓይኣይ እዘነ ዓይረኸቡን። ብድሕሪኡ ናብ'ቲ ከባቢ ዝሰደድ ወርሃዊ 'ደመወዝ' ኣብ ዝሰደደሉ እዋን ካብ ላዕለዎት ሰብ ስልጣን እንዳተደወለ እቲ ገንዘብ ዝኣትወሉ 'ባንክ ኣካውንት ብብእዎኑ ዝተፈላለየ ኣካውንት እንዳተለዋወጠ ገንዘብ ንምውጻእ ኮነ ንምቁጽጸር ከምዝጸገምዎ ይሕብሩ። ብኻልእ ወገን ድማ ኣብ ቤት 'ጽ/ት ዓለም-ለኽ ጉዳይት ረዲኤት ምግቢ ቤት ጽ/ት ብዝዋሃብ በጀት ከም መራሓይ ጉጅለ ሓላፊ ቤት/ት ተገይሩ ንዘየለ ሰብን ጉጅለን ናይ ሓሶት ስም ከምዘሎ ተገይሩ ልዕሊ 22 ሽ ብር ከምዝወሰድ ተገይሩ ይስረቕ ኣሎ።

ብድሕሪኡ እቲ ቅጥፊት ምስተፈለጠ ናይ ዓለም ለኽ ረዲኤት ምግቢ ዋና ቤት/ጽ/ ነቲ ዝተብሃለ ናይ ሕሶት ሰራሕተኛ ከምዘይፈልጦን ንሓዋሩ'ውን ዝዋሃብ ዝነበረ በጀት ከምዝግጸዎ ኣብ ኣኼባ ገሊጹ እዩ። ከምዚ ዝበሉ ቅጥፊታት ብላዕለዎት ሰብ ስልጣን ኮነ ኣብ ታሕተዎት ሰብ ስልጣን ሰራሕተኛታት ብብ ዞናትን ኣብ በቢ መጽለሊ ስደተኛታት (ካምፕ) ከሚዚ ዝበሉ ቅጥፊታትን ስርቅን ይካየዱ እዮም።

5) ኣብ ልዕሊ ስደተኛታት ላዝፍጸም ምግሃስ ሰብዓዊ መሰል ብዝምልከት፡-

እቲ ትካል ካብ ሑቡራት መንግስታት ዓለም ትካላት ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ ኣጽሊሎም ንዝርከቡ ስደተኛታ ሰበሰባዊን ማሕበራዊን ሓገዝ ንክረኽቡ ብብዓመቱ ዝዋሃብ 'በጀት' ፤ ገሊኡ ኣብ ግህሳን መሰል ስደተኛታት ይውዕል ኣሎ። ብሕልፊ እዚ ናይ መሰል ግህሳን ዝፍጸም ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ብብዝሒ ይርኣይ እዩ። ነቶም ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝተፈላለየ መጠቀኒ ኣስማት እንዳተውሃቦም፤ ንኣብነት ናይ ሻዕቢያ ኩርኩር፤ ወይ ናይ ሻዕቢያ ጃሱስ/ሰላሊ/ ንክስልለና ዝመጸ እዩ እንዳተብሃለ ነቲ ትካል መካየዲ ስደተኛታት ከውዕል ተባሂሉ ዝተሰልዐ (ዝተመደበ) ገንዘብ (በጀት) ኣልዲሎም ኣብ ናይ ውልቀሰባት ምስጢራዊ ዝውቲ ተኸሪዮም ዘይሕጋዊ ቤት ማእሰርቲ መስሪቶም እቶም ኤርትራውያን ስደተኛታት ብምስጢር እንዳተጎተቱ ኣብ ቀይዲ ኣትዮም መሰክሕ ዝኾነ ኣካላዊን ስነ ሕሊናዊን መጥቃዕቲ ኣብ ልዕሊኦም ክፍጸም ጸኒሑ እዩ። ንኣብነት እቶም ምስጢራው ቤት ማእሰርቲ ዝርከቡሎም ቦታታት ኣብ ትግራይ ኣብ ጥቓ ከተማ ዓድዋ ኣብ **ዓዲ- ኣቡን** ዝተብሃለ ንእሽተይ ከተማ ሓዲ እዩ።

ነዚ ግብሪ'ዚ ክፍጸም ዝመርሑዎ ዝነበሩ 'አቶ እስጢፋኖስ ገ/መድህን' (ናይ ሕጊ ምክልኻል /ፕሮቴክሽን/ መምሪሒ ሓላፊ) ፤ ከምኡውን 'አቶ ከበደ አባይነህ' (በቲ እዋን እቲ ናይ ከባቢ 'ሽረ' ትካል መታሓባበሪ ዝነበሩ- ሎሚ ግን ናይ ሰራሕተኛታት ዓቕሚ (ምደባ ሰራሕተኛ) መታሓባበሪ ሓላፊ እዮም። ኣብ'ቲ አዋን እቲ ኣብ እቲ 'ዞን' እቲን ናይ ስደተኛታት መመዝገቢን መጻረይን ጣቢያ ዝኾነ **'እንዳባጉና'** ዝሰርሑ ዝነበሩ ኣብ'ቲ ጊዜ እቲ ኣብ'ቲ ብምስጢር ስቓይ ዝካየዱሉ ዝነበረ 'ሑቡእ' ቤት ማእሰርቲ ተመዲቦም ዝነበሩ እዞም ሰራሕተኛታት እዚአም እዚ ብዘምልከት ከምስክሩን በዝርዝር ከረድኡን ይኸእሉ እዮም።

እዚ መግረፍቲን ግህሰት ሰብአዊ መሰልን ንኣዋርሕ ምስተኻየደ፤ እቲ ጉዳይ ናብ ክልል ትግራይ ቤት ፍርዲ ተመሪሑ ገሊአም ክቕጽዑ ገይሮም ገሊአም ድማ 'ስጂ' (ማስረጃ) ኣይረኽቡናሎምን ኢሉ ብምስንባት ናይ ዓለም-ለኽ ስደተኛታት ሕጊን ምንኩብኻብን ብዝጻረር ነቶም ስደተኛታት ሕጋዊ መሰሎም ብምግሃስ ሕጋዊ ሰነዶም "ብዓለም ለኽ 'ዩ ኤን ኤች ሲአር' ቤት ጽ/ት መዝገብ አስማቶም ከይተሰረዘ ከሎ ፣ እቶም ሰብ ስልጣን 'ናይ **ውልቀሰባት መኻይን ተኻሪዮም** ነዞም ስደተኛታት እዚአም **ዓፊኖም** ናብተን ክወስዳአም ዝተዳለዎ መኻይን አገዲዶም ክድይቡ ብምግባር' ናብ **"ኬኒያ ሞያሌ"** ተወሲዶም ናብኡ ክድርቡዩ ተገይሩ እዮ። እዚ ድማ ብናይ ስደተኛታት ዓለምለኽ ሕጊ ሓደ ስደተኛ 'ከይፈተወ ብግዲ ምስንግ /Refoulement /' ስለዘይፍቀድ ኣብ ልዕሊ እዞም ኤርትራውያን ስደተኛታት ዓለምለኽ **ሕጊ ዝጣሓሰ ገበን ተፈጻሙዎም እዮ።** ሎሚ'ውን ኣብ ውሽጢ ትግራይ ኣብ ዝተፋላለዩ ቤት ማእሰርቲታት ታኣሲሮም ዝርከቡ "ኤርትራውያን ስደተኛታት" አለው።

ካብ'ቲ ዘገርም ድማ 'ኣብ ዝተፈላሉ ናይ ምዝበራን (ስረቂን) ዝተፈላለዩ ግህሰት መሰል ስደተኛታትን ዝፍጽሙ ዝነበሩ ውልቀሰባት' ኣብ'ዚ እዋን እዚ ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዲፕሎማት ኮይኖም ንክሰርሑ ዝተሸሙ አለውዎም።

ካብ ኣታቶም ገለ ስም ክንጠቕስ ንደሊ (ንምሳሌ):-

1. አቶ እስጢፋኖስ ገ/መድህን :- የስደተኞች ህግ እና ፕሮቴክሽን መምሪያ ሃላፊ (ናይ ስደተኛታት ሕጊን ምክልኻልን /ፕሮቴክሽን/ ሓላፊ - ኣብ ኩባ ዲፕሎማት ኮይኖም ዝተመደቡ።
2. አቶ ሃይለስላሴ ገ/ማሪያም (በመምሪያዉ ምክትል ሃላፊ) ናይ 'ቲ ትካል መመርሒ ሓላፊ። ቅድሚ ሕዚ በ1997 ዓ.ም ናይ ከተማ ኣዲስ አበባ ደህንነት ሓላፊ ኮይኑ ዝሰርሐ - ሎሚ ናይ እስራኤል ዲፕሎማት ንክኹን ዝተሸሙ።
3. አቶ ተመስገን - ቅድሚ ሕዚ ናይ 'ብሄራዊ ደረጃና ደህንነት' አገልግሎት ቤት 'ጽ/ት ሓላፊ ዝነበረ ማለት ናይ አቶ ጌታቸዉ አሰፋ ረዳት ዝነበረ። ሎሚ ናይ ጉዳይ ስደተኛታት ምምሕዳር ዳይሬክተሩ መላዘቢ (መማኸሪ) ኮይኑ ዝሰርሕ ዘሎ- ሕዚ ግና ኣብ ደቡብ ሱዳን ዲፕሎማት ንክኹን ዝተሓርዩ።

4. አቶ ከበደ አባይነህ – “የሰዉ ሃብት መምሪያ ሃላፊ” (ጉዳያት ምደባ ዓቕሚ ሰራሕተኛታት ሓላፊ) – ኣብ ሰዊድን ዲፕሎማት ንክኾን ዝተመደበ።

ኣብ መወዳእታ፤-

ኣብ ላዕሊ ዝተዘርዘሩ ጉዳያት ንመረዳእታ ከም መርኣያ ንክኾን ዝቐረበ ማስረጃታት እምበር ኣብ ዝሓለፉ 3 ዓመታት ኮነ ቅድሚኡ ዝተገብሩ ብሰም ስደተኛታት ዝተመዘበረ ሃብቲን ገንዘብን ካብ'ቲ ዝገልጸናዮ ስርቂ ንላዕሊ ዝካየደሉ ዘሎ ትካል እዩ። ነዚ ገበን እዚ ዝፈልጡ ናይ'ቲ ትካል ሰራሕተኛታት ዝፈልጡዎ ምስጢራት ከየቃልዑ እቶም ገበነኛታት ከቢድ ታህዲድን ቅጽዓትን ብምውራድ እቲ ምስጢር 'ክጉልቡቡዎ' ፈቲኖም እዮም። ሎሚ ሃገርና ኣብ'ዚ ሰዓት እዚ ኣብ ዝላዓለ ናይ ለውጡ ጠርዚ ትድይብ ስለዘላ ፥ እቲ በጉጅለ ተዋዲዱ ዝግበር ዘሎ ውዲት ስርቅን ፥ ግፋን ፥ ሰብኣዊ ግህሰትን 'ደው ንክብል' እዋኑ ሕዚን ምቹዊን ስለዝኾኑ፤ እዚ ጉዳይ እዚ ብዑምቆት ጠመተ ተገይሩሉ እቶም ገበነኛታት ናብ ሕጊ ንክቐርቡን እቲ ስርቂን ግህሰትን ቀጻሊነት ከይህልዎ ንምግባር ጠመተ ክግበረሉ ንሓትት ኣለና።

ምስ ዝላዓለ ክብራዊ ሰላምታ ደብዳቤና ኣብ'ዚ ንውድእ

ካብ'ቶም ገለ ናይ'ቲ ትካል ውሽጠ ምስጢር ዝፈልጡ ሰራሕተኛታት

ቅዳሕ

ንጠቅላይ ሚኒስትር ቤት/ጽ/ት ናይ ሕዝቢ ጥርጉንን ጥቆማን ዝቐበል ጨንፈር መጻሊይ ጉዳይ

ፓ.ሳ.ቁ 1031

አዲስ አበባ

ካብ ኣምሓርኛ ናብ ትግርኛ ትርጉም ጌታቸው ረዳ (ኢትዮ ሰማይ- Ethio Semay)